

Uzstāšanās:

„Baltijas Semkopja” Administrācija, Ār-Rīgas Rasku-celā Nr. 14, Puhziņu Gēdēra un Ēēdra grahmatu-bodē. Ves tam Rīgā: Altberga un Kapteina grahmatu-bodis. Zitās pissehtās: wifās grahm.-bodis. Uf laufeem: pee pagastu-waldem, mahzitateem, skolotajeem, zc.

8. gads.

Rīgā, 12. maijā.

Wakfa ar peefuhstichanu par wafu:
Ar Beelikumu: par gadu 3 rubl. bej Beelikuma 1 rubl. 60 kap.
Ar Beelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., bej Beelikuma 85 kap.
Wakfa ekpedizija un grahmatu-bodis fawemot:
Ar Beelikumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., bej Beelikuma 1 rubl.
Ar Beelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., bej Beelikuma 55 kap.
Beelikums ween par gadu 1 rubl. 50 l., par 1/2 gadu 80 kap.

Sludinajums, par 8 kap. shtu rasku rindian, nem prelm S. Allunans, Selgawā; Seepinsh, Zehstis; Salleneeks, Bauftā, un administrācija, Rīgā.
Baltijas Semkopja redakcija, administrācija un ekpedizija atronahs Ār-Rīgas Rasku-celā Nr. 14.

Saimneezibas nodala.

Breckschlasijums pahr kartufelu audstina- schanu Madleenes semkop. beedribā, 30. III. 1882.

Tagad, kur ar pulstofchu sirdi pawasari tumojotees gaidam, lai waretum atkal ar arsku un ezefchahm dotees tihrumā un fawus fehjumus zeribas pilni ustizet semes mah-tes tumshajem flehpjeem, laikam buhs weeta, runat pahr weena ihpafchi eewehrojama auga audstinaschanu, par kar-
tufeli. Kartufelis ir muhsu fainneeziba jo eewehrojams augš, wifsch ir uf bagati llahta galda labpraht eerebsets weefš, un nabaga blodina kuhpot ultizams, mihfch draugs. Kartufelis aridisan ruhpneeziba eewem swarigu lomu, jo wizu leeto preefch brandwihna dedstinaschanas, stehrkelu, shtupa un lago tairfchanas; wizu peemoifsa pee maijes un nowehl lopu baribai, gan la peena rashtotaju, gan la usbarofchanas lihdseli, tadehl schodeen pahr kartufelu audstinaschanu runadams, kuhfotchu it nopeetni un zil eespehjams wifu, kas ween pee wiza audstinaschanas eewehrojams, tu-wali apspreeft.

Gan latreif ar labahm zeribahm fehllu semē sehjam, bet ne ikreis muhsu zeribas peepildahs. Pee tam daschadi apstahli wainigi, la: semes ihpafchiba un isstrahdashana, dabas spehli, kusioni un it ihpafchi pate fehla. Tas jau eewehrotš, la ja weenu un to paschu kartufelu fugu ilgafus gadus no weetas stahdam, la tad wini wairš tā neisdo-dahs la agrati, tee naw wairš til raschigi, til leeli, paleef seepjaini, jeb kuhri ehfchana, jeb paleef klumigi un ahtri puhri. Wifadi ir flikti, jo nesmekigi palitdami, wini ar molahm jaehd, zaur lo maijes kulum peestahs delama laite. Ja turpretim kartufeli smeigti, tad katriš wizus labpraht ehb un pee fawas maifites redsam swebtibu. Wehl fliktati, kad kartufelu maf isaug, jo pateescham naw wis weenalga, waj semkopis lahdu semes gabalu apstahdadams un fehllu isbehstidams, rudeni nozem 50 waj 100 puhru kartufelu. It ihpafchi pee kartufelēm tas eewehrojams, la dascha fuga neisdod wairaf auglu, la til ween, kas lee-los puhliwus tilko pa pufei atlihdsina, kurpretim atkal zita fuga wifus puhliwus atmalka un wehl labu pelau atmet, tadehl mums wajaga labi eewehrot zil un lahds augus muhsu kartufeli isdod un ja nelahdas pelnas newaram is-rehlinat, tad wifada wihse kuhfot eegahdat jaunu, raschigu fugu. Ārsemju semkopji jau sen to atradufchi, la ne pee weena zita augla fehllas pahrmainifchana naw no til leela swara, la pee kartufela, tadehl ari wini puhlejahs no la-balahm fugahm fehllu nemt un jaunus eeaudsinat.

Daudsfahrtigi jau esmu schini weeta peeminejis un pat ir schodeen ufdroschinajos zeen. beedreem pee sirds list, la til zaur latras leetas usmanigu ismehginafchanu atrodam, kas der un kas neder; kas la derigs, japatur un kas atkal la nederigs, ja-atmet. It ihpafchi schinis laikos, kur sem-kopji daudsfahrt schelohjohs, la fainneezibas gruhtee puh-
lini maf pelnas atmet; kur semkopim daschadas leelafas pagehreschanas it nopeetni wifsu mahzahs, kur daschi no muhsu augleem zaur konkurenzi genā teel nospeesti, — schi-nis laikos mums wajaga buht ismanigeem un eewehrot, kur un la no fainneezibas labaku pelnu waram panahkt. Daschs warbuht doma to zaur tam panahkt, la fainneezibas isdoschanas uf mafato eedala; bet tas aifween naw riktigi, jo isdoschanas dascha fira masnadams jeefch flahbi, kur waretu laba pelna atlekt, par peemehru pee sfunfimehstu eepirfchanas, pee jaunus fehllas eegahdashanas. It ihpa-fchi pee jaunus fehllas eegahdashanas mums leelafas pirmā azumitkli isdoschanas buht par leelahm; bet ja til lahdu reif, lai ar mafakā mehrtā to ismehginam, tad nahkam pee atfihfchanas, la no fawa kapitala tahs drofchahahs prozen-tes waram isdihst, tad to ar ismanibu isleetajam pee fehllas pahrmainifchanas un sfunfimehstu eegahdashanas.

Pahr kartufelu audstinaschanu tahlat runadams, eeweh-roschu it ihpafchi fehllu, semes isstrahdashanu un kuhdo-fchamu, stahdichanu, apkopfchamu, nomemfchamu un dascha-das fugas.

I. Sehlla.

Tas jautajums, lahdi kartufeli fehllai tee derigakee, ir jau daudsfahrt pahrrunats un daudj jau isstihdeufchees

par to, waj labaki stahdit leelus, widejus jeb mafus, waj wefelus, jeb fagreestus kartufelus?

Daschi semkopji domajahs pa riktigu zetu efofchi, kad stahda mafus, jeb daudš, tad widejus kartufelus, rehli-na-dami, la tad witeem mafaf fehllas wajaga, neta kad lee-lus kartufelus stahditu; daschi atkal fehllu taupidami leelafos kartufelus fagreestch diwās un trijās gabalos.

Joi scho jautajumu waretu drofchi un schaidri ischirt, ir daschi semkopji, la ari daschas semkopibas beedribas un sfolas daudš ismehginajumus isdarifschas; no kureem wa-ram mahzitees, lahdi kartufelu wiflabati fehllai nemami. Pee mums tahdu ismehginajumu panahkumu wehl wifai maf loifse gaisma, tadehl mans noluhš ir zeen. semkopjus ar tahdeem wifpahrigeem ismehginajumeem eepahstinat. Papeefschu wehl japeemin, la kartufelis pee augfchanas fawai pirmai baribai isleeta fawas miltuma datas; tadehl saprotama leeta, jo spehzigals un leelafš fehlleneeks, jo spehzigali war jaunee afni fawemtees augfchana un turpli-kam spehzigali augt, zaur kam wifš stahds teel spehzigš un isdod pa pilnam auglu. Kad to apdoma, tad gan katriš fapratihš, la prahwaki kartufeli fehllai tee derigakee. Tā no maseem la ari no daudš isaugufcheem, jeb no klumigeem fehlleneekeem eet kartufelu auglibas spehš an labums gadu no gada majumā, kartufeli paleef nespehzigti, isdod wehl fliktatu fehllu neta wizu fehla bija; tapat kartufeli paleef fliktati zaur wehlu isstahdichanu, zaur kam fehla rudeni newar isgatawotees, kas it ihpafchi pee wehlajahm fugahm jaewehro. Tahlat kartufeli paleef fliktati, kad to arweenu wahja, leefā semē stahda, la ari zaur to, kad lastri par agru teel nogreesti, kad falna lastrus nomaita. —

Pee kartufelu audstinaschanas ir jaunakā laika eeweh-rotš, la tee zeri, kam mafaf lastri, isdod leelafus un laba-lus auglus un tee, kam til weens patš, bet spehzigš lastri, isdod wiflabalos auglus. Schis eewehrojums pafubinaja uf tahm domahm, ispromet kartufelus stahdit ar islaustahm jeb isdurahm azim, pee kam til weenu spehzigato azi at-stahja, un pateeschahm atrada, la schee fehlleneeki bagatafos auglus isdewa. Peemehram sche peewedu weenu ismehgi-najumu:

No katreem 4 weenadeem, leeleem fehlleneekeem dabuja:
a) no teem ar isdurt, azim 53 leel. — maf. kartuf. = 448 lot.
b) no wefelem . . . 25 " 21 " " = 292 "
c) no pufchu greefkeem 29 " 22 " " = 192 "

Ugrati isdaritas prowes isdewa auglus pehz schahdas kahrtas:

- leelakee fehlleneeki labalos auglus tilaf wairumā la labumā,
- eefchlehrfu pufchu greeftee fehlleneeki isdewa drufku mafaf,
- garenifiti pufchu greeftee fehlleneeki wehl mafaf un
- masee fehlleneeki, wifwafaf auglus.

Schlleneekeem eepreefch stahdichanas kaut drufzia ap-wifsi, ir gaurfcham derigi, jo 1871. gadā weens semkopis Wabzija prowes deht apstahdija pufš lahda semes gabala ar wihufchu, pufš ar glufchi frifchu, no pograba nemtu fehllu; rudeni bij no wihufschas fehllas 17% wairaf auglu; to paschu ari es esmu eewehrojis, la no apwihufschas fehllas daudš wairaf augli isnahš, neta no frifchahs.

Kartufelus audstina ari no fehllas, preefch kam no wiflabalahm fugahm rudeni lastri galda isaugufchi ahbo-lifchi jafamekle, teem jakauj lahdu laiku eestahwetees, ka-mehr ishteni isgatawofchahs, tad jafafspeesh, uhdeni fehllinas jaismasga un pehz jaisfchahwe, pawasari pa-agri jaisfeh-j labā semē, no nesahlem lihri jatur un kad 3—4 zolli gari isaugufchi, tad stahdini ruhpiigi jaisnem un treknā dahra semē 1 pehdu platās rindās jastahda, kur wini no eefah-kuma beefchi aplaifstami; rudeni pamasee kartufelifchi jano-rol, par seemu labi jausglaba un nahkamā gadā jaisstahda, kur tad aug spehzigti un audstinaschanas puhles bogatigi atmalka; nahkamā rudeni pee noralfchanas ihpafchi ja-ee-wehro, kurfch fehlleneeks wairaf un labalus auglus isdewis, schee tad ar ismanibu tahlat jawairo. Wabzija daschi sem-kopji sipri ween audstina kartufelus no fehllahm, zaur kam aifween labakas jaunus fugas zelahs.

(Turpmat wehl.)

Wifpahriga dala.

Par gaidamo galwas naudas atzelschannu.

Kā Kreemu awise „Nowoje Wremja” sira, loti swa-riga reforma drihsumā gaidama, proti galwas naudas atzelschana.

Galwas nauda tika Kreemijā eewesta no Petera Leela un 1724. gadā pirmo reifš nemta. Toreif nehma 74 kap. no wihrifchlas dwehfeles. Wehlaf galwas nauda tika pa-tairita arweenu leelafa. Kad pagahjufchā gadu smtena beigās un tagadejā gadu smtena eefahkumā Kreemu papihra nauda jeb afgnazijas sipri saudefa zenu, galwas naudas pagehlahs lihds 3 rubl. 30 kap. no dwehfeles. Wehlaf, 1839. gadā, kad afgnazijas rublis tika pahrwehrtis sudraba rubli, gal-was naudas leelums bij 95 kapeikas. No ta laifa wina atkal pafahwigi auga, un schim brifscham zaur zaurēm ir 2 rubli 30 kap. lihds 2 rubli 50 kap. no wihrifchlas dwehfeles.

Zau no pascha eefahkuma pret galwas naudu bij dšē-damas kuhdibās, kas ari wehlaf netaf neapflufa. Schihš nodofchanas malfschana beefchi nahzahs kaudim loti gruhsti, jo ta guleja uf nabagafahm schkrahm. Tadehl daudš wee-tās mehda fakrahtees galwas naudas paradi, kureš wal-diba laiku no laifa atlaida. Pehdigā atlaifchana, la finams, notika 1880. gadā, kad Deewa meera dusofchahs Keifars Alefanders II. swineja fawas waldbibas 25 gadu jubileju. No wifem finatibās wihreem un walfis leetu pratejeem jau sen atfihstis un isfajzitis, la galwas nauda ir weena no nederigafahm nodofchanafm. Zau sen atfihstis par nodo-fchamu nemfchanas pamatu, la no ta zilweka, kam leelafas eeahlfchanas, janem leelafas nodofchanas, un jo nabagafas tas ir, — jo mafaf no ta japrafā. Bet galwas nauda runā preti schim pamata likumam. Wiza pagehr no katros dwehfeles, waj bagatas waj nabagas,*) weenadu mafsu. Pee tam wehl ar galwas naudu faweenoti ziti nelabumi. Wifam pagastam tagad ja-atbild par katru lozefli, un kad weens fawu galwas naudu neaifmalka, tas frifst uf ziteem pagasta lozefkeem un apgruhstina tad wehl wairaf. Lai nu pagastis waretu paturet malfatajus fawā warā, eewestās pafes, kas atkal daschadi apgruhstina kaudis. Kamehr gal-was nauda un pagasta atbildiba par faween lozefkeem pafstahw, naw eespehjams, pahrlabot tagadejo pafu kahrtibu. Wifu to eewehrojot, ari muhsu waldbiba ilgus gadus ap-spreedufe jautajumu, la waretu wiflabati atzelt galwas naudu. It ihpafchi nelatris Keifars, kas wifadi melleja atweeglinat semako un nabagako schkuru likteni, bij fawu wehribu greefš uf scho leetu. Wifsch 1859. gadā eezehla fewifschu komifiju, kas lai wifpahrigi apspreeftu nodofchana kahrtibu un it ihpafchi nodarbotos ar galwas naudu. Ko-mifija pehz leetas pamatigas ismellefchanas 1862. gadā isfajzija, la bej galwas naudas pilnigās atzelschanas nelahda ihsta pahrlabofchana nodofchana kahrtiba ne-efot panahlama. Domehr daschi zehloni attureja waldbibu, atmesi galwas naudu. Schi nodofchana eenefa walfis lahdei eewehrojama naudas summu (jaunakās laikos 52 lihds 54 miljonus rublu) un Kreemijas walfis naudas leetas stahweja tā, la waldbiba ne-eeedroschinafahs atfajitees no schi eeahlkuma. Til pil-sehtās krowa galwas nauda tika atzelta, un tai weeta ee-
nefta imobiliju nodofchana. Daschas komifijas, kad wehlaf nodarbojohs ar galwas naudas atzelschannu pee semneefkeem, newareja fastahdit nelahdu derigu preefchlikumu, lahda wihse pildit robu, kas walfis lahdei zeltos zaur galwas naudas atmefchannu. Tagad nu beidsot waldbiba efot ap-nehmufchš, fperit schaf leelā drofchu foli.

Pehz „Nowoje Wremja” sira juma finansministerija efot isstrahdats pilnigš preefchlikums, la galwas nauda buhtu atzekama. Schis preefchlikums wehl scho pawasari tiffhot eefneegts Walfis Padomei (kas spreesch par likumu pahr-grosifjumeem). Ja tahds swarigs folis teel fperis, tad tas, finams, war notikt til ar Wifaugstaku atlaufchannu. Tadehl pehz Kreemu awises sira juma domajams, la augstakā weeta zeeti nospreeftā, atzelt galwas naudu.

*) Paschi pagasti gan fawu lozefli karpā mehš isball galwas naudu pehz schkrahm, la la turigafahm schkrahm jamalka wairaf un mahjafahm mafaf un dascheem nemaf, bej kontis profa no wifem paga-stem weenabi, pehz galwu flaita, weenalga waj pagasta kaudis bagati jeb nabagi.

Minetais preefshikums neatzēlot galvas naudu un weenu reisi, bet pamāsem, 8 gadu laikā. Galvas naudas atzēšana fahlfotees no 1. janvāra 1883 un beigšotees 1890. gadā, tā ka no 1. janvāra 1891. gada kreerija wairā nekur netiktu pāgēbta galvas nauda. Pirmajā gadā (1883.) galvas nauda tikfhot atlaista wifem semneekem, kureem naw semes un wehl daschahm zitam schi-rahm. Kahdā mehā tablakds 7 gaddā buhtu pamāsinama jeb atzēlama galvas nauda, par to wehlal tikfhot iştirah-dais fewisfchā preefshikums. Tapat ari finansministerijai jaiştirahda preefshikumi, is kahdeem awoteem buhtu pil-dams truhfums, kas walfis lohbei zelahs jaur galwas nau-das atzēšanu.

Galwas naudas atzēšana*) (ar kuru faweenofees pafes wemfchanas labritādas pahlabofchana) flaitama pee wifswarigafahm kreerijas reformahm. Wina buhs weena no wiflabafahm dahwanahm, kuru muhsu jaunais Semes-tehws war dahwat faween pawalfstneekem. Zaur wiku tiks papildita semneeku brihwaischana; jo lihds schim sem-neeks wehl weenam bij peederigs, proti — pagastam. (W. W.)

Zeen. redafzija!

Behringada Walfs 49. numurā biju pafneedfis kahdas finas „Si Dgres“ us to ta pafcha laikraksta f. g. 5. num. Benjamina fgs bija atbildējis. Bet kad nu W. fga atbildē bija teizeeni, kureem nelabi newaru peekrist, tad eefuhitju Walfs redafzijai iifflaidrojumu, kuru ta neufnehma, nedf ari iifflaidroja, kahēl to pamet nenodrukātu — tad esmu speests zaur zitu laikrakstu femi zil nezil aifstahwet. Tahēl nu greefchos pee godajamāhs „Baltijas Semfopja“ redafzijas ar luhgumu, nahlofchahm rindinahm fawā god. lapā telu atwehlet.**)

Lai gan Benjamina fgs par „peenahfumu turejis“ man atbildet, tomehr newar wis teikt, ka wina atbildē buhtu pawifam neaizinatā, besparteiifls widutaja karaktērs. Parteiigā garā tas eefahf fawu rakstēnu ar Dgrenēfchu ffolas buhfchanas atihfifchanoš, — sinams pee tam ari neafmirst pawehfhit, ka ta tagad tā labalā nodomā nodibina-ta(?), lai Dgrenēfchus pawifam is maifa ahā wilktu. Waj neuhutu praktiflafi bijis, ja Juhš B. fgs ar fpreed-dumu par muhsu ffolas buhfchanu neuhutu zeen. ffolu rewidentā fgam preefshā fteigufchees, bet tam waku kah-wufchi? Par Juhfu fpreedumu muhsu ffolu buhfchanu pafneji til gahrdi pafmejahs. (Es faku ffolu buhfchana — pehz Benjamina fga wifhes — lai gan mums til weena lutertiz. ffolā ir). Ka ta labalā nodomā nodibinata — tam newaru peekrist: lihdfekli loti nelaimigi iifwehleti, — us atweeglinafchānu zaur wixem pilnāfem maifem tahs waj-fajahs zerības, ja til wehl nepawifam nelahdas. Tahlafi Juhš fakteet, ka pee ffolotaju iifwehlefchanoš wifem pa-prahmam newarejis isdarit. Kas tad ir, kam pa un las tee, kam pret prahmu notika? Pirmee ir pag. un ffolas preefshneeki ar pahri wira karstakajeem peekritejeem — loti mafa, ne-eewehrojama, lai gan wadidama dakiza, kamehr pehdejeem ir — pirmos min. atklaitot, wifš muhsu Dgres pagafis. Katrs mans pamatigs teizeens, tā basnijas, tā ffolu finā esot nepareifs, to Juhš ar leelafu drofchidu fakteet, un pee tam ffolneeku flaitli palihgā nemat. Apfsta-tifimees tuwaki. Skolā ne-efot wis 50—55 behrni — pehz mana fnoojuma — bet 76; 13 pareiftizigus un 9 ahwpagafstneekis atklaitot 54 lutertizigi behrni. Schos, tā pamatigu flaitli iifstādamus biju fawā rakstēnā fihmejis, jo ka pareiftizigus, kam pafcheem Jrtu mahjās ir ffolā un ahwpagafstneeku muhsu ffolneeku pamatiga flaitli nedriht-fam lihds rehlināt, to ir Juhš, Benjamina fgs, neleegfeet; zitadi jau mehš ne til ween 76 flaititu, bet gan dauds wairak. Wef ta fchojeemu teel muhsu behrni us to ftingrafu peefpeesti ffolu apmeklet, kamehr agratās seemās tas, mums labi pafifstāmu eemeflu dehl nenotika un dauds behrnu bes ffolas apmeklefchanoš ufauga. Tah, tā fchojeemu til 2(?). Dgrenēfchu behrni ahwpagafsta ffolas apmeklejoj, buhtu ihfi pehz Juhfu, pee ffolotaja eewehlefchanoš iifekitahs wehle-fchanoš: lai teem (Dgrn. behrneem) aifleegtu ahwpagafstu ffolas apmeklet. Jeb Jums warbuht ir fcho, tapat tā kreewu walodas mahzifchanoš neufnemfchanoš patfks no-leegt un Wefseetis buhs atkal par maf „apfshklus pafnis.“

Bet Juhš neuhfseet wis zeeti apjautajufchees, zitadi Juhš wehl otrus 2 buhtu atradufchi, kas pehz Juhfu at-nahlfchanoš Dgrē ahwpagafstu ffolas apmekle: is fbindēfū un Matifenu mahjahm. Sawam palihga ffolotajam Juhš, lai gan kreewu walodas, tā wafchi aifsinatēes, neprotat, to labalo leezibu par min. walodas praschānu isdodeet, furai ari tahdā fira ir eewehrojams fwards. Lai gan pee ffolotaju eewehlefchanoš weens weenigs kurfa nobeidfif

*) Sabrotams, ka pehz krona galwas naudas atzēšanas ari pagasteem neuhš atkauts nemt to preefsh pagafsta wajadifcham falafano naudu no galwahm jeb dwehfelem, bet wajadifchē to waj nu usfitt semei jeb zitadi tā fahdāt (par to walidiba fawā laifs dos fladens preefsh-rakstus).

**) Jeredams, ka Walfs redafzija mums newens kaunā tad nodrusojam rakstu, ko wina laikam schēta newajadifgu efam, mehš fcho atbildi uf-nemahm fawā pafpahm. Red.

Baltijas seminarijas audfelnis bij peeteizees, tomehr Juhš esat wairak iifflaitijufchi, — wairak — „ar teem newa-rejufchi lihgt.“ Skolās nauda ne-efot tikufe pa-augfstinata. Tika gan. Til, kad pee wifas zeetās speefchanoš ffolenus ffolā neraidija, tad tila atkal pafeminata! Sinodami, ka no 1883. gada Jurgeem ffolotajam buhfhot tagadejā ehrgelneefa seme, Juhš pa tumfu gahfsteet. Naw tei-zami fawas idejas ziteem par fakteem eeteikt. Kā jau wifa Juhfu atbilde ir nedibinata, tā ari basnijas uifeit-fchana: pee laba hs uflopfchanoš Juhš laikam famaitatahs ee-ejas durwis un daschus, pee katrā fchdetaja palufte-fchanoš tā no fahpm moztus, kauldamus benkus pee-fkaieteet? Ar teem no manis jau newateem Jums neuhš peetizis — te Jums tas pahris jaunafu leezineeku lai der.

W Juhfu „atbildi“ peenahzigi atbildet aifnemtu par dauds telpas un taf Jums maf lihdsetu. Tahēl lai paleef, — laftaji jau buhs fpreedufchi pehz leetas pamata.

Juhš tā par ffolas ufplaukfchānu, tā par jau fen ne-derigahm ehrgelēm, fakteet: ar laiku ufplauks, ar laiku sudifs. Bet fchis „ar laiku“ ir til nobeldēts un nowejojis tel-lums, kas wehl loti maf pateizigu aufu atrod.

Tā nu ihfumā efam Dgrenēfchu „buhfchanoš un ne-buhfchanoš“ apfstatijufchi un zerefim, tā ar laiku ari wira fahfs fpahrmus us laifchanoš pliminat.

No Juhfu atbildes — leetu labal apfstatot — newaf newarefam tā rezultata isdabūt, kuru Jums tant wajadifja eepiht — leetiflu, besparteiiflu iifturefchanoš. Par tahm „tumfchajahm briflem“ runajot jafaka, ka man naw wajadifjis briflu, ka Juhš fawas pahri palikufchahs warat pafchi paglabat. Wefseetis.

Daschadas finas.

No eefshemes.

Rigā fchahwofchais kara fpehls fchonedet peektideen atfahj pilfheitu un pahreet lehgeri.

Par treschās Rigas draudfēs teefas teefnefi ween-balhgi eewehlets lihdsfchiginigais kreidteefas afesors Wal-meerā, Wiegandta kungs.

Par Latweefchu zenfōru, tā dšrdams, iswehlets un walidibai preefsh apfifirinafchanoš preefshā flahditis gim-nasijas wirffolotajā W. Pafsit kungs.

Senatoru Manafēinu, tā „Rifh. Wefniks“ dšrdējis, pawadifhot, starp dascheem ziteem eerehdneem, ari ihstems flahfrahfš Wofchnewfklis, kas fenal fche bija pee Bal-tijas general-gubernatoreem par ihpafchu ufdemumu isdari-taju, ihpafchi pareiftizibas ffolu leetā.

No Imprawmufchās (pee Rigas) mums rakfā: Pee Rigas pilfhebtas peederigo muifchu pagafis ir ffolotajeem til wahja iiflufchana, ka daschi no wixem nesin, tā fawu dšhwibu wilkt us preefshu. Tikai retam no wixem ir is-dewees to panahlt, ka wina alga zil nezil tikufe tā pazelta, ka wixam tizis eefpehjams, fchinis dahrgalds laifds neween fpehzigafu lumofānu maites boudit un labafas drehfes uf-wilkt, bet ari pee ziteem, ffolotaja lahrtai wajadifjeem, gara-haudijumeem peetift. Nefen Jamprowefchu ffolotajā Weinberg fgs zaur laikrafteem fchūnigi pateizahs par fawas algas pa-augfstinafchānu, ko tas pehz dauds publfneem un fchehlofchanošm panahjis. Bet no wehl dauds ziteem, te materialigi wahji fchahwofcheem ffolotajeem dšrd fuhdfibas un wehlefchanoš, lai pee wira algahm tatschu wehl kahdu teefānu peeliftu flahf. Tah par peem. Plawfalna ffolotajā Wertena fgs, wairak nepelna, tā tilai 200 rbl. f. par gadu; ziti dabu wehl mafal, un par to ir jautur seewa, behrni un pafcham japahrteet. Kad Rigas pilfhebtas muifchu pa-gafstu ffolotaji fawu materialigo puft dšenahs labaki nostah-dit, tad tas pirmā rindā gan teefcham noteel til aif tahs pahrfleezinafchanoš, ko laulskolas weizinafchana, kas naw til ween mahzibas-eestahde, bet pahf wifcham leetahm ari audfinafchanoš-weeta, no tam atkarahs, zil ffolotaja pafcha wara un amata preeka ufturefchana top zaur materialigu apdrofchinaschānu pazelta. Tufscham traufam gan ir gaf-cha flāna un ari no nabadifgaleem ffolotajeem lapat is-flāno it gaischās mahzibas; bet zaur wahju iiflufchānu fajelta flumbriba loti fawe ne til ween flaidro audfinafchāno mahzibu, laupa ffolotajam ne til ween wira geuhā amata firdigo iswefchānu, bet flahda ari audfektās, t. i. ffolneek-lās un ffolneezēs, tahs domas, ka wifa finafchānu eeguf-fchana tatschu newed ari wis pee deelgan pahrfifufchās dšhwes. Schis ir ari eemeflis, kapehz laulskolas wehl aifween flahw deefgan semā uftatā — pee til daudfeem. Kaut fchis rindāns us to deretu, wajadifgā weetā modi-nat domas un darbūs, kas us to isetu, Rigas pilfhebtas muifchu pagafstu ffolotaju materialigo flahwolli it drihfi pa-zelt — peenahzigi — laifa-lihdhgi! — a —.

Ilkenu muifchā, Mopafifchu draudif, fwehtdeenas rihtā dega mehš. Zif dauds ijbēdfis, wehl nefinams. Bet tā ja-doma, degums neuhš wis maf bijis, jo duhmu mahlonis bija redsams pat Rigā.

Schripileefchu kultura. Waj teel laikrafids is Schrip-pils kas finois. Waj tad Schripileefchās, kas ir krona

pagafis, no gandrihš pušotrafimts faimneeku leelā, nenoteef nelas eewehrojams? Waj tad fchint, pa daļai wehflurigā weetā, kur fends laifds leela warmahziba walidija, neatronahs kahdas fihmes, kas pafahfsta kaut ko jel no feneem laifkem? Kā nu ne. Waj wejee, druhmigeē pils muhri, us Dauga-was krafa flahwedami, tā mehmi leezineekf nerahda, tā muhsu fentfchūs fche reis kalpinaja? To pafchu apleezina weenu werfi attahlu no pils buhdams kalns, kas teel fahfks par „kartaui kalnu.“ Wehl kauschu mudēs ir ufglabajufees teika. Toreif, kad pili muhrejufchi, tad strahdneeku ufturs bijis tilai wahritas pupas. Lai darbu nefawetu zaur ehfchānu, tad pupas kulitē eebehrtas, lakā pafahritas, wajadifjeis nehfat lihdsi, kur tad flahdajot pa weenafis emet matē. Turpreti weenu lehjufchi pee fakteem, lai buhtu muhriš jo fipriš; tapat fahli behrufchi flahf. Warbuht tahēl aitas til kah-rigas us fcho muhru atleekahm. Pats redseju ka tos graufch un laifa.**) — Tah fawzama Silitera pils, tā redsams, wehlal faudejufe fawu godibu, kuru wehl nefen wareja pahrtaitft par lopu kuhfi. Tah paeet pafāule un wixas godiba. — Ruzens dšedaja:

„Kad atnahs katweefcheem tee laiki, ko zitas tautas tagad reds!“ —

Pee mums tapat tā zitur wifur, tā dšen, tā eet. Skolās namā ir leelu leelais; behrni teel fuhititi dehl mah-zifchanoš; programs, tā jau sinams, tahds, kahdu basnijas kungs dod. Dieedafchanoš foris ari mums ir, ko kēfers J. fgs wada; pehz eefpehjas daschu reisi isrihko ir pa kon-zertam. No laikrafteem lafam wairak Walfs, Semfopi, lafa aridfan Walfs, Wefstefi un Wagalma. Ari wezā Lawi-fite, fawu weegli fahremojoamo gara baribu pafnees da-scheem mafal wefeligeem; tahdu paldees Deewam jau gau-fcham maf. Teatru, weefigu wafaru u. t. t. mums gan naw, bet to teefu mums ir ziti laika kawelli, flubas jeb dantfchu; wafari. Schee teel isrihloti retati mahjās, wairak jau frogds. Krodifneeki us fchahdahm fapulzem manigi buhdami, ne til ween eekāulejahs ar to aifmafkat frogu rentes, bet; ari ar to palihds muhsu geuhfi pelniteem rublfcheem aifripot us tahm wee-tahm, kur jau wira papilnam ir. — Dšrdedami, ka kai-mina pagafsta mantas fchahjums eefortelēufchahs fchurkas, fahfa muhfejee apfstatit fawus un, fchur tur zaurumus eeraudfidami, bahfch zeeti. Ziti no pagafsta weetneekem grib tahdas fchurkas dšht maifa, ja buhtu til useetamaš, un apfstatit, waj naw ar flaitu spalwu. —

Wef augfchā mineteem wahjumeem, daschā finā muh-fejee war gan buht kaimizu pagasteem par preefshifhmi, tā peemehram latwifku protokololu rakfifchānā. Zil man sinams, tad Jaunjelgawas aprinkē latwifki protokoloti pee pagafsta teefahm ir loti reta teeta. Tapat no kaimizu tee-fahm un waldem pee muhfejahm latwifki rakfif ir balti fwirbuki, kas reti eeragami. Tah ir gaufcham behdigi. Turpreti muhfeju amata wihri, zeefchi pahrfleezinati, ka ar nefaprotamas walodas protokoleem un ziteem rakfneem ne us kahdu wifhi naw eefpehjams fchūnigi isdarit teefas dar-būs; pateefidu aifstahwot turahs pee latwifkeem — jau fen no likuma aiffiteem protokoleem. Kaut gan kahda augstakas teefas eeflahde tureja par derigu aiffaukt pee fewis, muhsu jaunezejto fchihweri un peelabindā pee rak-fifchanoš pa Wahzifki, bet fchis nepeerunajams, palizis pee pagafsta amata wihru wehlefchanoš — pee rakfifcha-nas pa latwifki. Wehlu wixam preezigu dšhwu un labu apetiti. —

Wefš Schripileefchi, kalnairu semiti apftrahdadami, no mefcheem tahli nost buhdami, dšhwojam meertigi, peete-zigi — glufchi pehz „dabigu wadomu“ prahta.

12. februari brauju gar basnijas kunga jaunpahrbuh-weto muifchu, pee kuras mafajahm durwim ahā redseju kauschu baru, peeaugufchūs behrnus flahwam. Neko ne-eewehrodams aifbraugu. Atpakal braudams peetureju pee R. frogu, pee kura patlaban prenahza diwi man nepafif-flami wihreefchi, weens otru pafflubinadams, ka wajagot eet eefchā eekraut; deefgan esot falufchi fchodeen. Dunji esot bijufchi, ka neparehmufchi lihdsi ar ko flittees, bet kas to finajis. Sinlahrigs buhdams usrunaju wixus, pra-fidams to tā pahrfstatijufchees. Sawā beswainigā ween-teeffhā atbildēja, ka bijufchi behrneem lihdsi pee pahrflau-fchinaschanoš basnijas kunga muifchā; nebijis ruhmes wifem lambariti, jastahw bijis ahā, eefam basnifkungs behrnus flaufchirnot pa diwi trihs reisi preefshā fahfudams. Kul-nas durwis ar bijufchās zeeti — netikufchi eefchā un tā labi isfaltees dabufufchās; pehz tam behrnus atfahjufchi, nahls laifs kamehr beigs zaurēmt.“ Prāffu zil ilgi flah-wejufchi, fajija ka no pulfften desmiteem; tagad pulffstens trihs. Ka tas teefa, ka nestahweja wis dšfinadamees ahā behrni, par to nebij ko fchahbitees, eegahdajot mafu fa-eefchanoš ruhmiti. Deenu agral ziteem ne-efot labal

*) Karam kufonim, kam Deewifsch kaulas dewis, talks waja-dhgs preefsh kaula ufbarofchanoš. Ja nu warbuht aitas igaku laifa dāwija tahdu baribu, kuzā loti maf talks daku, tad dāwā wixas flubi-naja laift muhri talks un tahēl naw wis jādama, ka pee teem talkeem wifabā wifšē wajag fahlet flahf buht. Red.

Sludinajumi.

Jaunielgavas un apfahrtnes zeen, publi-
kai pasiajoju, ka esmu Jaunielgava
lopu ahrstefšanas darbu eefahzīs.

Weterinar-ahrstis: **P. Linning.**

Paagalms.

Paagalma 15. numurs isnahzīs. Saturs:
Sweedru behens (14 turpinajums). — Kur Latweefchu
walodā pehz negazfjas „ne“ leetajams genetivs waj aku-
fativs. (Beigās.) — Zaur ehrlfchkeem pee flawas. —
Swehr tehwijsal! — Droftalas. Bilde. Tirgofta-
nas luga pahrnabftchana mahjās.

Zeen. pag. waldeem peedahwajam
galwas naudas grahmatinas
uf laba papītra un

magasinas grahmatinas

Pubzifchu Gederts un beedris Rīgā.

Latweefchu-Kreemu-Wahzu- Wahrdniza.

Izdota no Lautas Wgafimofšanas Muišterijas.
Sīpri eefeta maffā 1 rbl. 40 kap.
Dabujama Pubzifchu Gederta un beedra
grahmatu bodē, Rīgā.

Jauna grahmata.

Nupat isnahzufe N. Brasbolza apgahdibā, Wentdīfē
Zozigās

Pasazines un stahstini,

to gan originaligt, gan ar no Wahzu rakfheem
tapinatam domam farakfifis Ernsts Dūnsbergs.
Maffā 40 kap.

Nupat tifa gatawa:

Selta Else's

III. beidsfama dala, maffā 30 kap.

Dabujama pee apgahdataja Pubzifchu
Gederta un beedra, Rīgā.

Dahwinajums

Marlinfohna Marijas jādsei

„Es sapnoju par tewi.“

diefma sopranam jeb baritonam ar flaweeru
pawadifšanu, komp. no P. Schanzberga.
Maffā 30 kap.

Dabujama Pubzifchu Gederta un beedra
grahmatu bodē, Ahr-Rīgās Ralku-eelā Nr. 14.

Egles- un preedes balkus, plau-
kas, dehtus, lates

un widwifadus buhwofkus par lehtu maffu peedahwa

E. Jakobsohns,

Zelgawā, upeš eelā Nr. 4, aif bruhwera Seremutha.

Pirmā Kreemu

uguns- apdrofchinafšanas beedriba,

dibinata 1827. gadā.

Agenti:

- Zehfīs — G. Wolkmann,
- Waltā — Moris Kolland,
- Walmēra — R. W. Müller,
- Limbaschōs — B. D. Gufslawfky,
- Ruhjene — Eduard Dabbert.

Muhfu grahmatu pahrdotawā dabujama Keis. Majestet. Aleksandra III. portreja,

eljas krahfahm drukata krahfchu bilde, generata
mundeerā, gandrīhs pilnā augumā, maffā:

plata, feltitā rahmī, 24 zollas augsta, 19 1/2 zollas plata 3 rbl. gabalā.

" " " 28 " " 22 1/4 " " 4 " "

Uf ihpafchu pagehreschānu teel aridfan smalkaki isrotati rahmji
fagatawoti. Zeredami, ka pagastu waldeš, pag. teefas, beedribas un
privat personas, fawa mihtota Semes Tehwa bildi eegahdahs, esam
to til wifai lehti aprehinajufchi.

Pubzifchu Gederts un beedris,

Ahr-Rīgās Ralku-eelā Nr. 14.

Jaunas grahmatas.

E. Siedlak'a apgahdibā nupat tifa gataws:

Lapfa Ruhninsch.

Nr. W. fon Kaulbacha fihmejumem.

Latwifki pahrzehtis un faskandinajis E. Dūnsbergis.

Burtinazs no 1-6. Katra burtiniza maffā 50 kap.

Dabujama Pubzifchu Gederta un beedra grahmatu pahrdotawā, Rīgā. Tad wehl

Geografija tautas fkolahm.

Sastahdijis fkolotajs R. Kopmanis.

Nr. dauds fihmejumem. — Maffā 40 kap.

Iznahzufe un dabujama Pubzifchu Gederta un beedra apgahdibā, Rīgā
Ahrpifsehtas Dfirnawu un Ralku-eelas stuhri Nr. 14.

Kristaps Lermanis

peedahwa no fawas

kungu drehbju magasinas,

Nr. 4, Rīgā, Teatra eelā, Nr. 4.

gatawus kungu apgehribus jaunalds musturdš, pehz wiffaunatās modes

fshutis un pahrdod wafaras paletos no 9 1/2 rbl. fahfot

ufwalkus „ 15 „ „

biffas „ 4 1/2 „ „

Pastelleschānas teel isdaritās labrtigi un mehreni aprehinatās.
Drehbi, kas atrodahs uf pafcha lehgeri, aprehinu par fabrifas zenu. Peememu
ari darbā ja apfellestajš pafs drehbi dod.

Rīgās Latweefchu amatneeku palihdsibas beedriba

ifees

17. maijā, kā otrā wafaras fwehtku deenā

Salumōs,

Kruhfes muifchas dahrsā,

(aif Aleksandra wahrtiem.)

No beedribas ifees pulstien 10 no rihā, nahs at-
pafat pulst. 9 wafarā. Maffā fgeem un fofnem 30
kap., behrneem 15 kap.

Par labu muifku un ekonomiju ir gahdātš.

Ja leetūs laiks buhtu tad dan-
zōš muifchas sahlē.

Rahrtības komifija.

Rīgās Latw. beedriba.

Swehtdeen, 30. maijā 1882. g.

Izbraufšana

Salumōs,

uf Staktu birsi
netahlu no Riptu (Friedrichshof) fhanzijas.

Nobraufs Rīgā, no Bolderajas bahnufcha pulstien
7 45 min. rihā, atpafat no Riptu fhanzijas pulst. 9
45 min. wafarā.

Biketes turp un atpafat maffā 125 kap., behrneem
60 kap. Kas Staktēs ween pedaltifēs, maffā 30 k.

Rahrtības komifija.

Dfelszeta branzeeni.

Pa Zelgawas dfelszeten.

1) Starp Rīgu un Moscheiteem.

No Rīgās ifbrauz: 2 vj p. un 7 10 w. — No Zelgas
was ifbrauz: 3 27 vj p. un 8 36 w. — No Lp-
steem ifbrauz: 4 9 vj p. un 9 15 w. — No Ruzes
ifbrauz: 5 19 vj p. un 10 15 w. — Nonahf Mo-
scheitšs: 6 35 vj p. un 11 19 w.

No Moscheiteem ifbrauz: 4 47 r. un 8 28 w. — No
Ruzes ifbrauz: 6 14 r. un 9 38 w. — No Lp-
ifbrauz: 7 18 r. un 10 30 w. — No Zelgawas if-
brauz: 8 15 r. un 11 31 w. — Nonahf Rīgā: 9
30 r. un 12 43 w.

2) Starp Rīgu un Zelgawu.

No Rīgās ifbrauz: 10 10 yr. p. — No Dlaines if-
brauz: 10 51 yr. p. — Nonahf Zelgawā: 11 20
yr. pufb.

No Zelgawas ifbrauz: 3 35 vj p. — No Dlaines if-
brauz: 4 25 vj p. — Nonahf Rīgā: 5 6 vj p.

Tirgus finas.

Laifs loti fitis.

Tirgus wehl arweenu nemar atdfihwinatees, ahrse-
mes ifturahs rahmu, tā ka maffās partijas, fo fuhiti
ahrsemēs, fallhga par libdfihinigahm zenahm.

Vini pa wezam.

Kauepaji rahmu. Seemas preze, kā rahdahs,
loti gahjufe mamūā; bet palef wehl pahrdewēji par
38-38 1/2 rbl. birtawu deufsch fein Rein.

Kauepes bes ifhgumeem; jo peeweit nelo nepees-
weda.

Dinfefllu brahlis rahmu. Eelaki ifhgumi
naw notifufchi, iflai maffal weetigas wajadifbas deht
par 142 kap. pudā. Par leelafahm pafifjahm 87 1/2 o/o
Drujas fehtlu pafahwigt wrafa 144 kap. pudā; bet fo-
ifjumi nenahf ne tumumā.

Rudfi rahmu, warbuht drufku ftingrakl, tadēht
ka Berlinēs birtfcha fahf peewrafit. Par 113/15 mabrg.
rubfsem wrafa 97/99 kap. pudā.

Mufas va wezam. Zaur zaurim wirtzeji maffā
79/80 kap. par fchahwetahm 83/84 kap. pudā.

Wreeschi maf eewehroti; fitwri fchahweti wehl tu-
rahš zenā, bet neschahweti pawiffam ne-eewehroti. Par
104/5 mabrg. diwlanfchweem gruhiti dabut 80/81 kap.
pudā.

Saweem zeen. wirtzeem daru finamu, ka pahrdodu

Odams un beedra superfosfatus

no 13 libds 140/o fosfora fshabbuma,

apafsch Rīgās politehnikas ifmellefšanas fhanzijas kontroles.

Katram wirtzejam ir birtw, kas pehrf ne maffā 30 pudus, itt pee Ri-
gās politehnikas par wēlti ifmeklet, waj ir no manis galnotais fiprumš.

Apfolu faweem wirtzeem labu apdeeneschānu, riktigu fwaru un lehtu zenu.

Sander Martinsohn,

Nr. 16. Rīgā, Peterburgas Ahr-Rīgā Ralku-eelā Nr. 16.

Sweedru arklus, Chrgla arklus,

ifshetrlemeschu fshkuhteschānas
un fehtlas arklus, ezeschās, fehtlas apflahjejus, fskrituku
arklus, uniwersal platifeshchānas mafchinas u. t. t. peedahwa

Rīgā,
piff. Ralku-eelā Nr. 6. fehtā. Bieglers un beedris, Reepaja,
Aleksander-eelā Nr. 6.

Saweem zeenteem wirtzeem daru finamu, ka fchini gadā tapat kā fenaf pahrdodu

Arklus

no U. J. Schwarzhoff taifitūs un III. femkopibas ifstahdē

ar goda-algu apdahwinatus; bes tam wehl

kaleja laktes, fskruhwstikus, wifadas dfelšs naglas, atfleh-
gas, enges, krahfšs durwis un zepeeschu krahfšes, logu
glahfes, juntu papi, zementi, bleki

un dauds zitas pee laufsfaimneezibas un buhwes wajadifgas leetas

Apfolu faweem wirtzeem labu apdeeneschānu, riktigu fwaru un
lehtu zenu.

Sander Martinsohn,

Peterburgas Ahr-Rīgā Ralku-eelā Nr. 16.